

Pretiuulu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu V.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a dou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriulu“ in Sibiu.

Nr. 93.

— Sibiu, Mercuri 24/6 Decembre. —

1882.

Anthem'a dela Maramurasiu.

(Urmare din Nrii 91 et 92.)

Responsulu celu mai simplu, scurtu, dara scuturatu si indesatu, ce se pôte da la demonstratiunea oficiósa din Maramurasiu, ar fi, cá fostii 153 delegati ai alegatorilor de nationalitate romana din Ungari'a si Transilvani'a, càti au participatu la conferenti'a electorala din Maiu 1881, inca si acei ce n'au fostu in stare de a participa, se convóce din nou, fiacare in capital'a colegiului electorale, sau la altu locu mai acomodat, precàtu numai se pôte, pe toti alegatorii de nationalitate romanésca in siedintie publice, adeca cu usile deschise. Dupace pàna acuma s'au cerutu in tóte partile acestoru tieri preste doue mii de exemplarie din memorialu; dupace de siepte septemani atàtu diarele romanesci càtu si cele magiare si germane scarmana mereu la acelu operatu, trebue se presupunemu, cà cei cari sciu carte, cunoscu acum coprinsulu lui, prin urmare le remane cá se 'lu comunice si la ceilalti alegatori prin graiulu viu, anume se citésca in audiulu loru cele 9 puncte a le programei, raru, chiaru, cá se le intieléga bine, apoi se'i intrebe si se le céra câte unu respunsu curatu si respicatu la fiacare punctu.

Pecatu cà amu intratu in érna, cà-ci adunari de acestea electorali aru fi tocma acuma venite mai bine, candu asupra memorandumului s'au incinsu certele inca si intre o parte a pressei din Vien'a cu cea din Budapést'a; intr'aceea nici pàna in primavara nu este o viétia de veci, ci numai vreo câteva luni; apoi acestu mare processu nationale pôte se mai tina inca cu anii; cà-ci cu càtu pressiunea din afara este mai violenta, precum si este in realitate, cu atàtu cresce si reactiunea contra ei in proportiune dirépta.

S'ar potea convoca mai tardiu si o noua conferentia generala, sau si o adunare multu mai numerosa de alegatori, compusa totu din persóne clesse si respectabili. Inse si pàna atunci mai stà la dispositiune press'a periodica, prin care alegatorii din tóte colegiele isi potu manifesta pe faci'a aprobarea sau desaprobarea din partea loru, a postulatelor si argumentelor coprinsu in memorialu, sau in cele patru diarie politice romanesci din acestea tieri, sau daca nu li s'ar permite aici acasa, ci apoi larga este Europ'a, organele sale periodice inmiite. Cei cari aproba si cei ce nu aproba, se'si manifeste cá barbati seriosi parerile loru pe faci'a, cu convictiunea ce voru fi avèndu, cà-ci pentru aceea noi intre noi nicidecum nu avemu se ne urimu nici se ne tocamu in capu. Libertatea si lealitatea se fia luminatóriele nóstre in acésta lupta fatala pentru existentia.

Pàna una alta, noi la anatem'a oficiósa din Maramurasiu mai observamu.

4. La asertiunea cà „nu ne potemu plange nici de aplicarea in functiuni.“

Spre a nu fi reu intielesi, premittemu acilea doue impregiurari: a) Cà conferentiei celoru 153 delegati nici-decum nu ia trecutu prin minte, cá se pretinda dela cineva aplicare in functiuni de individi romani, numai pentru-cà aceia aru fi romani; departe dela noi o pretensiune cá acésta, in sinesi nu numai absurda, dara si periculósa pentru insusi poporulu romanescu. Cu totulu altele sunt cauzele de cea mai mare gravitate, pentru care conferenti'a votase p. 3 din programa asia precum ilu vedemu formulatu; b) cà noi nu tinemu de nici-o fericire nationala inbuldirea individoru la deregatorii publice, fia de statu, fia municipali, sau si comunali; éra in càtu pentru individi de nationalitate romanésca aplicati anume de 15 ani incóce sub actual'a sistema, in locu de a'i felicita in positiunea loru, mai virtósu ii compatimu in partea loru cea mai mare. Amu sustinutu acésta inainte cu 3 si cu 5 ani, o sustinemu si astadi si ne obligamu a o ilustra cu numerosé exemple. Pentru cei mai multi functionari dintre cei mai

mai inteligenti si mai laboriosi, positiunea loru actuala este unu exilu, o pedépsa, o scurtare de viétia, tortura necurmata prin spionagiu, chicane, prepusuri intru atàtu, càtu cineva le-ar potea aplicá cu totu dreptulu cuventele dise fericitului Joanu Maiorescu la Vien'a de càtra unu magnatu austriacu. „Scii ce dle J. Maiorescu? Astadi caus'a dvóstra stà asia: cà se considera de crima a se fi nascutu cineva romanu“ (Wissen Sie was Herr Maiorescu: Ihre Angelegenheit steht dermalen so, dass es als Verbrechen gilt als ein Romane geboren zu sein.) Nu mai dicemu nimicu de miserabilele salarie, cu care sunt platiti astadi functionarii publici in Ungari'a si Transilvani'a, in proportiune cu pretiurile exagerate ale celoru mai multe obiecte de traiu, de vestimente si ale locuintieloru, precum si in consideratiunea positiunei loru sociale. Acestu adeveru patentu se ilustra prea de ajunsu tocma acuma cu numeroséle petitiuni si deputatiuni ale functionariloru statului inaintate la Maies. Sa si la dieta pentru meliorarea salarielor. Câteva mii dintre ei sarmanii, toti cu familii numerosé, ingropati in datorii, altii cu tóta strict'a economia abia au mamaliga de ajunsu in casele loru; anume cei dela orasie mari suferu nespusu de greu.

Asia dara noi nu cà pismuimu positiunea si rangulu dieciloru de mii de functionari magiari, si nu cà amu voi se fia o parte din ei scosi, cá se intre romani in loculu loru, ci aplicarea functionariloru romani se pretinde din alte cause, pe care lumea nepreocupata trebue se le afle juste. Are dreptu poporulu romanescu: a) se céra pentru sine functionari, carii se'i cunósca perfectu limb'a lui, cà si elu ii platesce din miliónele câte intra si din pungile lui in tesaurulu statului; b) elu are dreptu a obliga pe o parte a individoru educati si instruiti din averea sa, cá se faca servitiu personale pentru plata mai buna ori mai subtire, patriei si poporului, cu pén'a sau cu arm'a, in tóte ramurile vietiei publice.

Dara apoi onor. ddni Mihalca, Vincze et Cons. se ia schematismulu tieriei in màna, sau pe alta cale se numere pe functionarii de nationalitate romana, se numere separatu si pe cei de nationalitate magiara, apoi pe cei adusi din alte tieri si aplicati cu plati grase, in tóte regiunile locuite de romani, se compare cifrele, si numai dupa aceea se cutedie a mai vorbi in numele toturoru romanilor.

Scimu ce ni se respunde din Budapést'a: Nu aveti ómeni. Curatu asia ni se dicea pàna in a. 1848 pre candu in Transilvani'a intréga abia se aflau vreo 20 functionari de nationalitate romana; éra de ex. in Banatu si mai puçini, in Ungari'a nici atàtia; au venitu inse austriacii si dela 1850 pàna la 1858 au aflatu numai in Transilvani'a 172 individi romani, mai toti fórtu apti pentru functiunile statului, din cari apoi au ajunsu membrii ai guvernului si la curtea imperiala, càtiva prefecti de comitate, presiedenti la tribunale, altii nobilitati, unii decorati. A venitu apoi sistem'a numita a lui Schmerling si au aflatu pàna a. 1865 alti 150 functionari romani. Totu asia s'a intemplat si in comitatele Ungariei cu Banatulu. Si credeti dv. cà austriacii voru fi aplicatu pe romani din nu sciu ce iubire fratiésca? Vorba se fia.

Cum se intempla inse astadi, cà de ex. guvernulu n'au mai aflatu nici unu romanu cá se puna, fia macaru spre a ne scóte ochii, in loculu repausatiloru br. L. B. Popu, Em. Gozdu, Aldulénu, Jonescu, Buteanu, Dim. Moga, Barbu etc. precum nici in alu celoru esiti in pensiune, incependu dela consiliarii guberniali si de curte P. Dunca, Jac. Bologna, Alex. Lazaru, E. Macelariu, G. Anghel, Dim. Moldovanu, secret. gub. Lad. Vaida, M. Popu Grideanu, (mai de curèndu) Aug. Ladai dela in. curte, Piposiu fostu prefectu, Nic. Gaetanu, Jos. St. Siolutiu, prefectu Al. Bohatielu si altii o multime? Si cum vine, cà din atàti ingineri

tehnici, càti au scosu romanii cu spesele loru de vreo 18 ani incóce, cu absolutórie fórtu frumóse, nu se afla mai nici-unulu aptu de càtra ministeriulu de comunicatiune, ci sunt lasati cá inadinsu, a trece toti in Romani'a, unde apoi avèndu tiér'a lipsa de ei, sunt si aplicati la lucrari publice?

Nu domniloru maramurasieni, adeverulu este cu totulu altulu si nu celu sustinutu de dvóstra din ordinu datu dela Budapést'a. Asia nu ne vomu uni in veci cu magiarii. Sub pretestulu minciunosu si chiaru nerusinat de dacoromanismu, romanii nu voru mai suferi cá se fia exilati din patri'a loru strabuna, trimisi in Romani'a, ba chiaru aruncati in Bassarabi'a, spre a'si cautá pànea de tóte dilele pe acolo, spre pedépsa cà sunt romani si cà voru se remana aceea ce sunt. Sub conditiuni precum este si acésta, ori-ce impaciuire sincera si durabila intre noi si portatorii actualiei sisteme nici cà se pôte cugeta.

Despre tirani'a limbei rogamu pe on. domni oficiali din Marmati'a, se nu'si pregete a citi in textulu magiaru alu memorandumului incai cele scrise dela pag. 72 pàna la 85.

La insult'a aruncata in faci'a compatriotiloru slavi in anthem'a din 21 Novembre au respunsu si voru respunde poporale slave. Noi din partea nóstra tinemu pe locuitorii slavi din Ungari'a intocma patrioti asia de buni, leali si devotati, pre càtu sunt si magiarii curati asia, in càtu aceia n'au nici o trebuintia cá se fia magiarisati spre a si face buni patrioti.

In càtu pentru prosperitatea economia si cultur'a intelectuala a bietiloru romani din Maramurasiu, noi invitamu pe ddni Mihalca, Cziple, Vincze etc. cá se'si faca datori'a de patrioti si se compare exactu starea cu totulu desolata, cufundata in grósa nesciintia, inglodata in lipsa si saracia a poporului preste totu si chiaru a comunelor locuite numai sau in parte mare de familii nobilitate de odinióra. Poporulu odinióra fórtu bravu, éra astadi datu victima la mii de usurari, la sugatori de sange si la tirani venetici fàra sufletu. Asia s'a resplatitu patriotismulu acelor locuitori in trecutu, asia li se platesce si astadi, pentru-cà suferu se se faca abusu de numele, de caracterulu si de reputatiunea loru. Intunerecu, urgia si nefericire este partea immensei maioritati a locuitoriloru din comitatulu Marmatiei. Referentele.

Propunerea geografiei in scólele medie.

In Nr. 88 alu „Observatoriului“ in articulu intitulatu „Pamentulu si popórale lui“ subscrisu Pomponius, am tractatu o scurta critica etnografica asupra opului mentionatu in cele ce atinge pe romani. Scopulu meu a fostu a refrange unele erori tendentióse ale unoru geografi partiali din patria, plasmuite cu scopu de a innegrí pe poporulu romanescu inaintea lumei civilizate. In càtu mi-a succésu acea intentiune, voru scí on. cetitori ai acestui diariu. Acea carte este destinata, precum am aretat, a latí cunoscintiele geografice in publiculu celu cultu ungurescu; ea inse faci'a de romani cuprinde multe neadeveruri; icón'a dara care'si va apropiá siesi publiculu susn numitu din acea carte despre romani, va fi falsa si noi, romani si unguri, remanemu si mai departe aci in tiéra, fàra a ne cunósce exactu unii pe altii.

Acum daca pentru publiculu adultu si inteligentu ungurescu se publica atari carti, cari in locu se midilócésca pretins'a cunoscintia a romaniloru dupa tipulu loru adeveratu, mai tare o intuneca si departédia, cum potemu asteptá dela generatiunile fragede unguresci, cá se invetie a ne cunósce mai bine? mai alesu acum, candu din patriotismu se face licitatiune formala, si candu manualele de scóla, din care se nutrescu, resaru cá ciupercile dupa plóia, cari nu se judeca dupa adeverat'a loru valóre intrinseca, ci dupa consideratiuni politice

si critice in colónele acestui diariu alu nostru. Incercare cu totul vana. Las' că nici diece colaboratori nu aru fi in stare de a urmari cu lectur'a nici pe cele mai de frunte diarie politice fia. si numai din monarchi'a austro-ungurésca, dara apoi unde este spatiulu spre a inregistrá tóte disele loru despre acestu pasu facutu de romani? Cá de exemplu vomu aduce numai diarie din câte amu potutu luá in mana de trei dile incóce.

Diariulu ministeriale „Presse“ dela Vien'a publicà in Nr. seu din 1 Dec. o corespondentia dela Bpest'a cu dat'a 29 Nov., intru care infrunta truff'a lui „Pesti Napló“ dicédu'i, se nu se infle asia tare in pene cu frasea, că numai in Austri'a propria ar existe cestiune de nationalitati (Boemi'a etc.), éra in Ungari'a nu, că-ci éca sasii, dara éca mai virtosu Romanii, apoi si slavacii si serbii cu publicatiunile loru dela Lipsi'a (Leipzig) intr'unu tomu grosu despre dreptulu publicu alu Ungariei, intru care arata la lumin'a dilei, că de candu este acelu statu, unitate nationale cu unitate de limba nu a existatu intrensulu si nu va existá in veci, că-ci aceea nu e nici-decum conditiune a existentiei statului.

Focu se facu „Pesti Napló“ din acésta cauza asupra „Pressei“, in cătu o acusa de perfidia, ca-ci violéda prin acésta contractulu dualisticu. La „P. Napló“ se alaturá Kossuthianulu „Egyetértés“ in modulu seu.

Éca si „Kolozsári Közlöny“ cu impertinentiele sale usitate, sarindu in capulu romaniloru.

In acelasu timpu „Magyar Polgár“ din 3 Dec. ia cunoscentia pe largu despre insiructivulu articlu primu publicatu asupra memorandului in „Romanulu“ din 13/25 Brumariu. Acelasiu „M. P.“ publicase inainte de aceea o critica istorica, inse nespusu de superficiala, din care lipsesce tocma critic'a.

„Siebenb. d. Tageblatt“ din Sibiu dupa cei cincii articli de deunadi publicati cá recensiuone, in 4 Dec. pune in cumpana invectivele din 2 Dec. ale lui „P. Napló“ si le critica.

Intre acestea „Narodne Novine“ si „Pozor“ ambele diarie slave din capital'a Croatiei, se luara la disputa asupra memorandului romanescu. „Pozor“ crede, că deslegarea cestiunei romanesci póte se ésa in favórea romaniloru, care apoi va folosi si croatiloru intre impregiarile in care 'iau impinsu ungurenii. „N. Nov.“ nu crede acésta din, cauza mai virtosu, că anume romanii din Transilvani'a prea aru fi „Lasa-me se te lasu“, nu aru fi prudenti nici consecenti in politic'a loru, s'aru si simti parasiti de tóta lumea. Cam pe jumetate cam pe a trei'a parte are dreptu „Nar. Nov.“, se nu'si pregete inse vreunu colaboratoru de ai sei a veni numai pe 7—8 dile si a studiá cestiunea aici la faci'a locului, prin autopsia, se vedemu apoi cum va mai vorbi. Pana atunci noi ii multiamimu de consiliu, bunu, dara ceea ce cugata N. N., aici la noi nu se mananca. Elu crede că romanii au ramasu singuri singurei. Se insiéla; tóte popórale monarchiei cu esceptiune numai de dóue, sunt cu romanii, nu din simpathii, ci din bine intelesulu interesu. Se scótia adversarii pe romani in scartu, numai pe diece ani, se vedemu pe cine voru pune in loculu loru.

Inca o lovitura grea si perdere nationala ni se face cunoscuta prin acestu

Necrologu.

Subscrisii cu áanima frant'a de dorere facemu cunoscutu consangeniiloru, amiciloru si cunoscutiloru, cumcá

Augustu Horsia,

advocatu si notariu publicu regescu in Sighisiór'a, in urmarea unei paralísie de crieri la 2 Decembre 1882 demánéti'a la 4 óre, in anulu 42 alu vietiei sale, alu 7-le alu fericitei sale casatorii, si-a datu nobilulu seu sufletu in manile Creatoriului.

Imormentarea se va face dupa ritulu bisericeii gr.-cath., la 6 Decembre 1882, la 3 óre d. m. din biserica gr.-cath. din Sibiu.

Fia-i tierin'a usióra si memori'a bine-cuventata!

Elen'a Horsia, nasc. Moldovanu, sočia. Joane Hentesiu, asses. consist. si parochu gr.-or. in Ocn'a-Sibiului cá unchiu, cu famili'a: Joanu, Maria, Elia, Paraschiv'a, mar. J. Duma, not. in Orlatu, Isai'a si Gedeonu. Alesandru Romann, prof. univers. si dep. cu sočia-sa Leontin'a Balomirianu. Josifu Romanu, advocatu, cu fia-sa Veturia, maritata Dr. J.

Neagoe. Antoniu Schiau, fisc. reg. cu sočia-sa Constanti'a nasc. de Dunc'a, Veri. Elen'a Fabianu, nasc. Hentesiu, matusia, Georgiu Horsia, cu soçi'a-sa. Melitonu Horsia, cu sočia-sa. Elia Horsia, frati. Ann'a Comanu, nasc. Horsia, sora. Maria Loy, nasc. Neagoe, verisióra.

Unu altu memoriu bisericescu.

Se pare că in tierile anticei Panonii si ale anticei Dacii ajunseramu intr'o epoca a memoriiloru sau a memorandeloru, nu numai politice si national-economice, dara si religióse, bisericesci. Noi nu ne miramu de acésta aparitiune, că ea este o necesitate a timpului nostru. Press'a periodica multiplicata in milióne de forme, alérga, sbóra in tóte clasele societatiei omenesci, duce inse in partea sa cea mai mare sciri efemere, momentane, fragmentarie, idei fugitive, adesea fórté superficiali si confuze. Memorialele au de scopu a concentrá idei si cunoscentie, asupra carora lectorului se i se dea ocaziune de a cugetá mai multu si in serie mai logica, apoi a le si realisá. Totu acesta este si scopulu urmatoriului:

Memoriu

cetitu de preas. Eppu Melchisedecu in siedinti'a santului sinodu din 10 Nov.

Inaltu preasantite Stapáne,
Preasantiloru Parinti, si
Domnule ministru,

De multu mi-am pus eu acésta intrebare: pentru-ce tóte natiunile, fia barbare fia civilizate, totudeauna au avutu si au religiune, o biserica, unu cleru, sau o classe de ómeni pusi in serviciulu religiunei? Si éta ce convictiune am dobénditu. Omulu pentru-cá se póta trai in societate, cá fiintia rationala si libera, si cá societatea omenésca se prosperedie si se procure fiacarui membru alu ei o parte din acea prosperitate comuna, are trebuintia, mai ántaiu de tóte, a fi pusu in legatura morala cu Creatoriulu seu, Domnedieu, dela carele elu se se inspire in cugetarea vietiei si cu a carui vointia si legi eterne elu se conformedie lucrurile sale omenesci, asia cá elu se presente in sine dupa potinti'a sa chipulu si asemenarea lui Domnedieu pe pamentu. Cu alte cuvente: In omu trebuie se se desvólte mai ántaiu de tóte simtiulu religiosu si consciinti'a morala, carea se póta dirige la bine-vointia si lucrarea omului in viétia si se'lu ferésca de rele, care ducu la perdiare si individulu si societatea. De aceea odata cu societatea s'a instituitu si biserica, cá depositara a invetiamentului religiosu si moralu, precum si clerulu, cá dascalu, carii se propage si se desvólte in societate simtiulu religiosu si principiile morale, de care societatea are trebuintia pentru desvoltarea si prosperarea sa.

Éta dara, mi-am disu, care este rolulu bisericeii si alu servitoriloru ei in societate: Dascalii in sfer'a religiunei si a moralei. Éta pentru ce Domnulu Christosu a disu Apostoliloru: Voi sunteti lumin'a lumii, voi sunteti sarea pamentului. Unde nu'i lumina, totulu se intuneca; unde nu'i sare, acolo vine putrediuena.

Toti ómenii geniali, toti organisatorii si reformatorii societatiiloru omenesci au recunoscutu, că omenirea nu póte prosperá altfelu, decâtu avendu de basa a activitatiei sale credinti'a in Domnedieire, credinti'a in nemorirea sufletului si in viétia eterna dupa mórtea corpului; cá dupa mórte fiacare omu are se dea séma creatoriului seu despre faptele ce a seversitu in viétia actuala; cá faptele omenesci trebuie se fia conforme cu vointi'a si cu legile stabilite de creatoriu in natura. Pe aceste credintie se basédia legile si institutiunile cele binefacátóre ale societatiei. Fára densele nu este in stare nimeni a guberná omenirea; ea devine selbatica si feroce, perde chipulu si asemenarea lui Ddieu. Acésta convingere a totororu ómeniloru profundu cugetatori este si a fostu totudeauna asia de puternica, că ei n'au incetatu a sustiné cu tóte poterile loru prestigiulu religiunei si alu moralei. Asia, domnitorii, cătu si particularii, au infintiatu pretotindenea bisericeii, le-au inzestratu cu midiolóce materiale, pentru a inlesni cătu se póte mai multu propagarea adevururiloru religióse si morale. Au infintiatu monastiri, cá centruri de cultura religiósá si morala, unde necontentitu se se póta formá dascalii, cari se propage religiunea si moral'a. S'au sirguitu a ridicá si sustiné prestigiulu clerului, cá elu, cătu mai neimpedecatu si mai cu dragu se póta implini gréu'a missiune de predicatoriu alu religiunei si moralei. Si in adeveru, biserica pretotindenea a fostu unu puternicu motoru alu civili-

satiunei si desvoltarei omenirei, mai cu séma in statele crestine.

Totu de acésta socotintia au fostu si romanii, dela mare pana la micu, in tóte epocele existentiei nóstre nationale. Cele mai vechi, mai numeróse si mai insemnate monumente nationale ale nóstre sunt monastirile si bisericile. Nu este nici-unu locu, in care sunt grupati romanii, fia orasiu, fia satu, fia unu catunu chiaru micu, unde se nu se inaltie un'a sau mai multe biserice cu cele de trebuintia pentru serviciulu religiosu. Domnii, boierii, negutiatorii, mosínenii, tieranii muncitori, toti pare cá s'au intrecutu a'si pune obolulu loru in serviciulu Domnedieirei, pentru binele omenirei. Prin credinti'a loru religiósá, propagata de biserica, s'au inspiratu ei in faptele loru eroice, si in suportarea greleloru ispite, nenorociri si primejdii, ce au cursu multi secolu asupra natiunei nóstre. La ei ide'a de nationalitate a fostu contopita cu religiunea. Monastirile cu deosebire au fostu iubite si respectate de toti. Ei acolo capetau nóue fortie morale intru suportarea nevoiloru si greutatiloru. Ele multu timpu au fostu la noi scóle de pietatea si moral'a crestina. Ele ne-au datu pastorii cei mai insemnati ai bisericeii: mitropolitii si episcopii, cari mai totudeauna au fostu modelle de virtuti crestinesci; ba unii dintre densii s'au distinsu chiaru si prin cultur'a intelectuala, si s'au facutu motorii culturei nóstre nationale. Acésta mare basa morala a societatiei, — credinti'a religiósá, cu care s'a ilustratu tier'a nóstra si stramosii nostrii, esista si astadi in convingerea marei maioritati a poporului nostru in tóte clasele. Dovada avemu, că si acum, cá si in trecutu vedemu necontentitu ridicandu-se templuri frumóse, la care cu placere contribue toti dela mare pana la micu, si prin orasie si prin sate. Dara ceea ce ne lipsesce este dascalii'a bisericeésca, adeca predic'a religiunei si viétia conforma cu principiile morale ale religiunei crestine, mai ántaiu de tóte in cleru; că-ci elu trebuie se fia in acésta privire lumin'a lumii si sarea pamentului. Acésta lipsa este cu atátu mai vedita, cu cătu in timpulu nostru ideile subversive ale unoru nenorocite doctrine nóue si neumane capeta pe tóta dio'a mai multu terému in tierile cele culte, si de acolo fara nici-o trebuintia a societatiei nóstre, se furisiédia si la noi, si acaparédia mintile si ánimele, mai alesu tinerimeii neesperiente, care firesce este iubítóre de novisme.

In acésta positiune amerintiatóre, nu e destulu, cá clerulu nostru se stea in positiunea sa clironomisita din trecutu, de a urmá numai prescriptiunile pentru seversirea cultului divinu prin bisericeii, si apoi a'si cautá de ale sale propriei interesse. Clerulu romanu trebuie se aiba convingerea, cá mai ántaiu de tóte elu este urmasiu alu apostoliloru, elu, cá si densii, trebuie se predice religiunea in scóla, in biserica, in adunarile particulare, se o apere, se dojenésca, cum dice apostolulu, pe cei neintiepti cu vreme si fara vreme, si in totu loculu, si se dea in viétia si faptele sale exemplu pe cătu de devotamentu religiosu, pe atáta si de inalta moralitate evangelica, cá vediendu ómenii faptele lui cele bune, se marésca pe Tatalu cerescu, precum dice sant'a Evangelia, si se se indemne si ei a urmá exemplulu celu bunu.

Se intielege că preotulu, cá se póta stá cu demnitate pe acésta inalta trépta a positiunei lui, inalta si primejdíósá, trebuie se fia cu multa ingrijire preparatu, instruitu si educatu. Trebuie se fia, cum dice apostolulu, inarmatu cu tóte armele lui Ddieu, cu alte cuvente, ii trebuie o mare cultura intelectuala si morala, cu deosebire teologica si disciplinara. De aceea vedemu in tóte Statele crestine civilizate, alaturea cu alte institute de educatiune si instructiune, scóle si institute teologice, sub deosebire numiri, pentru instruirea si educarea speciala a clerului.

(Va urmá.)

Sciri din afara.

— In Turci'a dupa-ce arestara pe cătiva barbati de statu, precum se dice, din caus'a unui complotu nou, exilara 120 de femei circasiane din haremulu sultanului, desfintiara si o garda imperatésca exilandu pe oficiari si soldati, apoi se inchiagá din nou unu altu ministeriu, cá se tina si acela de joi pana mai apoi. Scurtu, in Cpole pare cá aru domni strigoi, nu ómeni.

— In Egiptu pe bietulu Arabi-pasia ilu condamnara in câteva minute la mórte; indata apoi viceregele schimbá sententi'a in exilu pe viétia. Ce tragi-comedia!

— Din Germani'a vinu scirile cele mai fioróse despre ploii necontentite si exundari neaudite.

